

SOCIETAT CATALANA de GENEALOGIA, HERÀLDICA, SIGIL·LOGRAFIA, VEXIL·LOGOLOGIA i NOBILIÀRIA

ELS MIQUELETS A L'ARXIU NACIONAL DE CATALUNYA

En motiu de l'acte de cloenda del 30è aniversari de la Societat Catalana de Genealogia Heràldica, Sigil·lografia, Vexil·logologia i Nobiliària (SCGHSVN), dedicat a la commemoració del Tricentenari, els Miquelets vam posar els peus a l'Arxiu Nacional de Catalunya. La col·laboració entre Miquelets de Catalunya i la SCGHSVN així com el mateix acte, van ser gestats mercès a la Sra. Rosa Salvadó, vicepresidenta de la SCGHSVN, i a la inquietud i ganes de treballar de l'amic Joan Tosas, miquelet i genealogista, finat el 10 de novembre passat. L'acte va començar amb unes paraules de benvinguda del president de la societat Juanjo Cortés i va consistir en una interessant taula rodona sobre la Guerra de Successió conduïda per la mateixa Rosa Salvadó. Les ponències de la sessió van anar a càrrec de Miquel Sánchez (la Guerra de Successió al Vallès), el president dels Miquelets, Marc Clotet (exèrcit, armes i estratègia), Miquel Solé (conseqüències de la Guerra de Successió) i Jacint Berenguer (el coronel Busquets i els exiliats).

L'acte va finalitzar amb un record ben merescut en honor a l'amic Joan Tosas, miquelet i genealogista, per part de la Rosa Salvadó, moment que va despertar les emocions encara tendres de la seva pèrdua entre els que el vam tenir la gran sort de conèixer-lo.

(Xavier Rota i Boada. *Miquelets de Catalunya i soci de la SCGHSVN*). Reproduït amb autorització de la web: <http://miqueletsdecatalunya.blogspot.com/2014/12/els-miquelets-larxiu-nacional-de.html>.

Recull d'imatges dels recreadors de Miquelets de Catalunya a l'Arxiu Nacional de Catalunya amb motiu de l'Acte de cloenda del 30è aniversari de la SCGHSVN, Commemoració del Tricentenari,

Taula rodona sobre la Guerra de Successió i Homenatge a Joan Tosas, miquelet del regiment Vilar i Ferrer i genealogista.

Agraïments per les imatges de na Montserrat López Gómez (de la Societat Catalana de Genealogia), d'en Carles Quintana, en Juanjo Cortés i altres.

Podeu trobar un recull complet de fotografies a la web dels Miquelets: <http://miqueletsdecatalunya.blogspot.-com/2014/12/els-miquelets-larxiu-nacional-de.html>

CRÒNICA

❖ **Acte de presentació de la revista PARATGE No. 27 (2 de desembre de 2014).** El passat dilluns 2 de desembre, a l'auditori de l'ANC, es va donar a conèixer, un any més, la publicació de referència de la nostra Societat, la revista PARATGE No. 27. Aquest any, i

coincidint amb el 30è aniversari de la Societat, ens plau especialment haver realitzat un acte formal de presentació de la revista davant dels socis i sòcies, i alguns dels autors i autores que ens han volgut acompanyar. I ho hem volgut fer, amb tota la intenció,

donant la veu, en aquest cas, a l'autor i dues autores de dos dels articles publicats.

L'acte va tenir lloc a l'ANC a les 19h, i es va iniciar amb unes paraules d'obertura i d'agraïment a tots els presents per part de la directora de la revista, Andrea Rovira i Bordonau, remarcant especialment la dedicació dels autors i autores que han contribuït a la publicació d'aquest any. Es va informar també dels canvis interns realitzats i relacionats amb la gestió de la revista, en aquest cas, la incorporació de l'Andrea Rovira i Bordonau, com a nova directora, en substitució de Juan-José Cortés i García (actual President de la Societat), i la nova Secretària del Consell de Redacció, Esmeralda Casanovas i Casas, substituint l'Andrea, en el seu anterior càrrec.

A continuació va tenir la paraula l'autor de l'estudi breu *Els Santonja, una llarga història de tradició familiar*, en Miquel Playà Ventura, que ens va donar a conèixer la nissaga dels Santonja, des del S.XVI fins els nostres dies. El treball realitzat ve a constatar, a través de la tradició familiar, l'evolució del sector tèxtil del nostre país, la transformació de la llana per part dels paraires a la zona rural del Borredà del segle XVI, fins arribar a la feina minuciosa i de més qualitat dels teixits de seda de la Barcelona fabril del segle XIX. A més a més dels resultats més objectius del seu treball, ens va explicar també quin havia estat el curs de la seva investigació, des del plantejament de les primeres hipòtesis i les dificultats per a poder validar-les, els obstacles als arxius per a poder aconseguir aquelles dades que de trobar-les, permetria avançar i confirmar dades rellevants de la investigació, persones que en un moment donat han esdevingut cabdals i han donat un impuls important al treball... La investigació continua, amb nous reptes, nous èxits, i amb el desig de seguir estirant del fil de la història familiar...

Després van intervenir les autores de l'estudi Ermengol Amill a Agullana, Dolors Vila i Rosa Salvadó, ambdues membres de la junta de la Societat, que ens van exposar i analitzar les dades més rellevants de la vida personal i familiar del coronel Amill, vinculades a la població d'Agullana, i el seu entorn, a l'Alt Empordà. Dades obtingudes de la documentació corresponent al treball de recerca del Grup de Genealogia, en el marc del projecte

Monumenta Genealogica Cataloniae, de la Societat. Val a dir, que en aquest cas la satisfacció és realment gran, no només per la recerca en si, sinó també perquè amb les dades trobades s'han pogut contrastar les biografies existents avui dia del coronel Amill. I en aquest cas, la investigació ens aporta noves dades, algunes fins i tot contradictòries amb les que s'han divulgat fins ara. La fiabilitat de la documentació i de les dades trobades, obre la porta a la Societat per a continuar presentant-se amb força i credibilitat en l'àmbit de la investigació de primera línia en el camp de la Genealogia. El següent pas, òbviament, serà presentar les dades en les instàncies i espais adients, per a donar a conèixer i permetre refer la història real del nostre personatge, el coronel Ermengol Amill. Sens dubte, una bona contribució a la història del nostre país. Com a complement d'aquest article, a l'interior de Paratge trobareu una làmina a color del coronel Ermengol Amill, dibuix realitzat i cedit especialment a la Societat pel seu autor, Francesc Riart.

AMILL - EL CORONEL ERMEGOL AMILL
CORONEL ERMEGOL AMILL

En acabar cada presentació, els assistents van tenir la oportunitat de preguntar directament a l'autor i autores alguns dubtes, inquietuds i consells relacionats amb la investigació. Les converses, en alguns casos, van continuar un cop finalitzat l'acte, davant la seu de la Societat, mentre s'anaven acomiadant els assistents...

Com cada any, hem intentat mantenir el rigor científic i la qualitat dels continguts tal com correspon a una revista d'aquestes característiques, criteris aconseguits, també, en les anteriors edicions, i que són part dels objectius

inapel·lables de la Societat. Un cop més hem volgut contribuir a la divulgació i l'apropament de les diferents disciplines de la Societat entre els nostres socis i sòcies, institucions diverses i públic afí, amb la selecció dels millors articles. Us desitgem una interessant i profitosa lectura del Paratge 27. (*Esmeralda Casanovas*)

Estudis

- *Quedar per vestir sants. La història de tres dones solteres d'una mateixa família.* Enric Escofet i Xercavins.
- *La família Burset y el mar: migraciones a América.* Luís Rafael Burset Flores.
- *Santa Maria de Valldonzella: un monestir sense memòria pròpia. Les destruccions de l'arxiu i les*

noves troballes documentals necessàries per conèixer la història de la comunitat. Antoni Albacete i Gascón, Margarida Güell i Baró.

- *Ermengol Amill a Agullana.* Dolors Vila, Rosa Salvadó.
- *Diplomatari de la Parròquia de Sant Cebrià de Valldoreix II (1454-1622).* Seminari permanent de Paleografia.
- *El cenotafi d'un cavaller francès al Puig de Santa Maria.* Julià Mumbrú.
- *Occitans a Gelida durant els segles XVI i XVII.* Ramon Rovira i Tobella.
- *Heràldica en la cartas de profesió del monasterio de Santa Clara de Barcelona.* Leticia Darna Galobart.

Estudis breus

- *Les planxes calcogràfiques de l'Adarga Catalana de Francesc Xavier de Garma i Duran (1753), a l'Arxiu Històric Arxidiocesà de Tarragona.* Sofia Mata de la Cruz.
- *Hospital de la Santa Creu de Barcelona, el centre sanitari més antic del món.* Josep Maria Masclans i Segura.
- *Els Santonja, una llarga història de tradició familiar.* Miquel Playà Ventura.

Ressenyes

- *Rastres de Sang i de Foc. La penúltima guerra civil al prepirineu català 1872-1875.* Rosa Salvadó i Rumech.
- *Història de la família de Yzaguirre (1523-2011).* Rosa Salvadó i Rumech,

❖ **Conferència del Dr. José Enrique Ruiz-Domènec.** “*El efecto representativo: Para una antropología histórica de los sellos del Casal de Barcelona*” (13 octubre). El 13 d'octubre es va presentar a l'auditori de l'Arxiu Nacional de Catalunya el curs 2014 - 2015 de la Societat. Per donar el tret de sortida oficial al curs vàrem comptar amb una conferència d'excepció del catedràtic d'història medieval José Enrique Ruiz-Domènec, un dels historiadors més reconeguts a nivell internacional amb una llarguíssima producció escrita i intel·lectual. En aquest cas, l'auditori va estar d'enhorabona ja que Ruiz-Domènec ens va presentar la seva visió sobre una de les disciplines les quals la SCGHSVN en fa recerca i difusió: la sigil·lografia.

Segons el catedràtic, la sigil·lografia erròniament ha sigut vista per certa tradició universitària com una disciplina auxiliar sense gaire valor a l'hora d'exercir l'ofici d'historiador. Ruiz-Domènec anirà demostrant al llarg de tota la conferència la importància dels segells en el cas concret del Casal de Barcelona que apunta la ceguesa d'aquells que no saben utilitzar totes les fonts que la història ens brinda. Aquesta visió moderna i global de l'Edat Mitjana que necessita totes les fonts per ser rescatada de la suposada foscor entronca amb la idea de la necessitat d'una antropologia històrica tal i com proposava Jacques Le Goff. Així com també una visió humanista de l'estudi històric. Com no destacar un humanista com Martí de Riquer? Que anys enrere ja va utilitzar els segells per la datació de l'armament cavalleresc. Le Goff i Riquer, mestres de la disciplina, són alhora fars de la nova història i les perspectives que més endavant vindran en la historiografia. La importància del segell és justament la importància de la representació. Elemental per a qualsevol grup humà però encara més accentuada

en el moment de formació d'una identitat europea que d'alguna manera encara perdura fins els nostres dies. Aquest bressol europeu no és cap altra que l'Edat Mitjana que, evidentment, a Catalunya també s'hi estava produint les transformacions d'aquest món

nou. Ruiz-Domènec afirma categòricament que no és possible entendre el Casal de Barcelona sense entendre la concepció de la sigil·lografia. Quan Riquer va descobrir que els segells representaven el moment en el que van ser elaborats, era evident que calia aprofitar aquesta finestra directe al passat, només calia saber com. José Enrique Ruiz-Domènec entén que els diferents segells de

la Casa de Barcelona són un element clau de la visibilitat d'aquest llinatge, en últim terme de la visibilitat d'un grup social concret. Quan es parla del Casal de Barcelona, els reis d'Aragó, s'està parlant d'una línia directa amb Guifré el Pilós, un línia que es construeix en aquell moment. S'està construint un Casal, un llinatge, que se sustenta amb un origen i una representació permanent. Heus aquí on cal inserir els segells. La identitat dels diferents reis del Casal de Barcelona està atrapada en els segells cartularis, aquells que articulen el territori que serà Catalunya es volien representar tal i com apareixien en els seus segells. Ramon Berenguer IV (segell de 1160) es representa amb una manera d'utilitzar les armes concreta i amb un escut ametllat com els que podríem trobar al brodat de Bayeux, a la manera de la cavalleria. La cavalleria és el sector social clau per entendre l'Europa del moment. Ruiz-Domènec sosté que si Ramon Berenguer IV es fa anomenar Príncep del Regne d'Aragó és perquè ell ha aconseguit la dignitat de príncep per ser conqueridor, per passar la frontera de l'Ebre, per atacar les taifes i, en definitiva, per ser cavaller. La legitimitat de Ramon Berenguer està en presentar-se com a cavaller, a Europa ja no hi haurà simples *bellatores* sinó triomfals cavallers.

És una jugada mestra. El fill de Ramon Berenguer IV continuarà la tasca representativa en el seu cas amb el *LiberFeudorum*, el gran recull de documents referents als dominis de la casa de Barcelona. La descendència haurà de continuar l'efecte representatiu per legitimar-se cadascú adoptant-ne el gest necessari de cada moment històric. Per això en el segell de 1282 trobem un canvi radical en la representació de Pere el Gran tot i adoptar una actitud molt similar a Ramon Berenguer IV. Durant la conferència, Ruiz-Domènec va defensar la incidència de la Casa dels Hohenstaufen (també anomenats Staufer) sobre el Casal de Barcelona moltes vegades a partir de les dones de la família. La gran herència dels Hohenstaufen era la cultura cavalleresca. En el cas de Pere el Gran no li va caldre visitar els Staufer per adoptar el posat de cavaller i així legitimar-se com el seu avantpassat Ramon Berenguer IV. No li va caldre perquè el rei Pere té els Staufer a casa: està casat amb Constança de Sicília. Pere contra la voluntat del seu pare i a favor de la volun-

tat de la seva mare (la importància de la dona a l'Edat Mitjana, que tantes vegades s'ha menystingut!) s'enllaça amb la Casa Hohenstaufen per utilitzar altra vegada la cavalleria com a bastida política de la seva figura i família. Pere triomfarà a Sicília i no es farà amb el regne per conquesta sinó, aquí el gir conceptual, per política. El paper del pacte i l'aliança. La política que alhora es narra sobre la memòria entroncant-se amb Ramon Berenguer i els reis d'Aragó. Ell és el Casal de Barcelona (Desclot). El mateix que el seu besavi va utilitzar per presentar el Casal de Barcelona com a prínceps d'Aragó, Pere ho farà per demostrar que és rei de Sicília.

Al cap i a la fi la Història i les diferents disciplines humanístiques se centren en els humans. Som humans i, per tant, tenim una identitat i una memòria que anem construint a partir d'un relat de com ens veiem a nosaltres mateixos o de com veiem la Història que percebem com a pròpia. Esbrinar com s'ha anat construint aquesta memòria i aquesta identitat al voltant de l'Edat Mitjana és el que uneix tots els medievalistes i estudiosos de la cultura medieval. Aquells que saben llegir l'Edat Mitjana entenen que la sigil·lografia no és quelcom anecdòtic sinó que està al centre de la memòria medieval. No només de la memòria de la casa noble de Barcelona, sinó també de la formació d'una identitat d'un poble. (Jordi Sunyer)

❖ **Conferència del Dr. José María de Francisco Olmos.** "*Algunos apuntes sobre sigilografía catalana*" (3 novembre). Dins dels actes commemoratius dels 30 anys de la Societat, el passat 3 de novembre vam tenir el goig de poder assistir a la segona conferència magistral que va impartir el Dr. José María de Francisco Olmos, Acadèmic de la Real Academia Matritense de Heráldica y Genealogía, acadèmic de la Real Academia Española de la Historia i degà de la Facultad de Ciencias de la Información de la Universidad Complutense de Madrid, sobre el tema "Algunos apuntes sobre sigilografía catalana".

Després d'una breu introducció teòrica del segell, ens va induir a reflexionar sobre les importants funcions que ha tingut al llarg del temps: com a marca de propietat, certi-

ficació del tancament d'un document, credencial dels missatgers, autenticació i registre per a control burocràtic... Partint dels inicis dels primers segells a Mesopotàmia i Egipte ens va conduir per tot el món i tot el temps: des de Xina a Roma i Bizanci fins al segle XIX, fent un esment detingut en la temàtica dels segells a l'Edat Mitjana a Catalunya. En els seus inicis, els segells representaven els sobirans però posteriorment ja els van adoptar també els senyors feudals, els dignataris de l'església, i posteriorment, fins i tot, la burgesia, comerciants i les institucions: les cancelleries, les diputacions, els municipis, arribant a ser una pràctica d'ús quotidià en els afers burocràtics. Cada un d'ells certificava i donava a conèixer qui expandia el document i que aquest, si calia, havia estat inviolat. Ens va parlar sobre la regulació dels segells medievals, fent esment, tant a Las Partidas d'Alfons X de Castella, com a les Ordinacions de Pere el Cerimoniós; va descriure minuciosament la tipologia dels segells, els materials, les mides, les característiques generals que emmarquen els segells en les regulacions establertes, per acabar amb una mostra de sigil·lografia catalana força extensa. Ramon Berenguer IV, Jaume I, Jaume II, Pere el Cerimoniós, Martí l'Humà...però també reines i comtesses foren presents en aquella bona estona d'immersió sigil·logràfica que ens va proporcionar. Finalment, ens va fer reflexionar. La sigil·lografia, l'estudi dels segells, esdevé imprescindible per entendre com s'establien les relacions socials en un temps en que la protecció de dades era tan important com avui dia, un temps en què calia certificar el que s'ordenava, el que s'escrivia, el que es cedia... i què millor que un segell, únic, personal, particular?

Cal impulsar des de la nostra Societat l'estudi dels segells per entendre ja no tan sols qui representaven, sinó, també, per entendre els seus actes, com es manifestava el poder i com els individus i les institucions es presentaven davant els altres. Testimonis muts d'un temps, ajuden a entendre les relacions i el món. Els segells, majestàtics i estàtics callen i observen, estan a l'espera de que els preguntem... i ens explicaran moltes coses. (Rosa Salvadó i Rumech, Membre del Seminari de Sigil·lografia).

❖ **Taller de Metodologia per a realitzar un treball científic** (11 desembre). Seguint la bona acollida que tenen els tallers que la Societat des de fa uns anys, aquest nou curs 2014- 2015 es va voler iniciar amb un nou taller de metodologia. En aquest taller pràctic es va donar una pinzellada ràpida a tots els assistents, així com eines de consulta i trucs de presentació i estructuració de les dades per tal de poder elaborar un treball de caire científic, publicable i/o de reconeixement acadèmic. Certament el temps sempre és un factor en contra dels nostres tallers, però en les dues hores de durada tots els assistents van

poder resoldre els seus dubtes i endur-se a casa unes guies pràctiques de com fer la citació de bibliografia, i unes pinzellades sobre mètodes i estructures de com organitzar i realitzar treballs científics. (Andrea Rovira, professora del taller).

❖ **Sortida a l'Arxiu Històric de la Diputació de Barcelona.** El proppassat dissabte 22 de novembre, un grup de 15 persones entre socis i no socis ens trobàrem a les 10 del matí per visitar el recinte de la Maternitat i l'Arxiu Històric de la Diputació de Barcelona. Primerament, rebérem una detallada explicació dels pavellons que conformaven el recinte de la Casa Provincial de Maternitat i Expòsits, el destinat a lactants que varem visitar, el dels desmamats, el destinat a mares solteres, el de mares casades, la cuina, el de tuberculosos, la bugaderia, i d'altres. L'any 1878 la Diputació de Barcelona va adquirir la finca Can Cavalier per iniciar, al 1890, la construcció del recinte, amb la finalitat de traslladar-hi la casa de maternitat del carrer de les Ramelleres. La construcció dels 16 edificis es va allargar fins l'any 1957. Els arquitectes que van projectar els diferents pavellons van ser, successivament, Camil Oliveres, Josep Bori i Josep Goda. Després de visitar el recinte, tot passejant pels seus jardins, vàrem anar a la seu de l'Arxiu Històric, situada a l'edifici on antigament

estava ubicada la bugaderia.

Allí ens va rebre la senyora Fina Solà, responsable de l'arxiu que, després de donar-nos la benvinguda, ens ensenyà la sala on hi han els armaris compactes que

contenen els diferents fons documentals com son, el de documents textuais, el de fotografies, el d'audiovisuals i el de material gràfic i cartogràfic. A més de documentació relativa a la Mancomunitat i la Diputació, a l'arxiu, hi ha documentació relativa a la SECA, obres, espais naturals, salut, educació, quintes, etc. Quant a documentació referent a la Maternitat, entre d'altres, hi han registres d'entrada de nens i persones grans, expòsits, expedients d'adopció, inventari de dides. De fons fotogràfics, n'hi ha de diferents autors com Domínguez, Eugenio, Greix, Juncadella, Brangulí, Joan Estorch, etc.. La foto més antiga de les que disposen, es va fer cap a l'any 1860. Ens varen ensenyar una mostra de les fotografies en plaques de vidre fetes per Emili Juncadella Vidal (1885-1936), fill d'una família de l'alta burgesia catalana que eren propietaris de la finca de Can Vidalet d'Esplugues de Llobregat i que amb la seva càmera estereoscòpica (3D) va fer en diferents excursions i viatges entre els anys 1908 i 1915. Aquesta família era propietària del castell de Montesquiú, que va donar a la Diputació. També vàrem poder veure una exposició on hi havia una mostra dels fons de l'Arxiu. Hi havien exposats, entre d'altres, una col·lecció de segells de la Mancomunitat i la Diputació i l'acta de constitució de la Diputació Provincial de Catalunya, datada a Vic l'any 1812. Actualment la Diputació de Barcelona està digitalitzant els fons documentals. Després de fer-nos la foto de grup, com a record de la visita, ens acomiadarem a quarts de dues de la tarda. (*Joan Poyatos, soci. 628*)

.....

❖ **Seminari de Paleografia.** Des del nostre informe anterior, publicat al darrer Butlletí, poques novetats es poden aportar en aquest nou estat de la qüestió, referit pràcticament a l'últim trimestre de l'any passat. És, de fet, a aquest passat trimestre al qual limitarem la nostra referència. Durant el període esmentat, hem anat seguint l'estudi i anàlisi dels documents manuscrits antics de l'Arxiu-Museu de Sant Andreu de Llavaneres (AMSAL), del qual s'ocupa el nostre tercer projecte de treball. Pel que fa al calendari previst de finalització d'aquest tercer projecte, hem de reconèixer que s'endarrereix sensiblement sobre el càlcul cronològic projectat a l'inici i és probable que encara ens ocupi una gran part, si no tot, del temps que resta de curs. Tot i així, volem i intentarem que tot ell pugui ser inclòs a la propera publicació de Paratge. El motiu bàsic d'aquest endarreriment es troba en l'augment progressiu de l'extensió que cronològicament van experimentant els manuscrits i, molt especialment, els darrers de la col·lecció, datats al S. XVII, plens d'expressions formulàries llarguíssimes i reiteratives, les quals, si bé per a transcriptors molt principiants serien ideals, per facilitar-ne la pràctica i l'aprenentatge, no obstant en la

nostra situació actual ens produeix més aviat sensació de fatiga i de monotonia. En tot cas, acabat aquest tercer projecte, passarem al quart projecte, d'important envergadura, consistent en 71 manuscrits, dels s. XIII-XVII, pertanyents a l'Arxiu Patrimonial del Mas Can Fatjó del Molí (APMCFM), de Cerdanyola del Vallès. El gran mèrit de tota aquesta tasca que està duent a terme el nostre Seminari de Paleografia és degut a la constància, l'esforç, la fidelitat i l'assiduitat dels assistents, la relació dels quals –per ordre alfabètic de noms propis– vull destacar especialment: Àngel Martínez, Araceli Coll, Carles Raurell, Enric Ximenis, Ferran Manau (promotor projecte), Josep Climent, M^a dels Àngels López, Miquel Domingo, Pedro Plaza, Pilar García, Puri Fernández, Raimon Jordi, Rosa Salvadó, Tomasa Mayordomo, Avel·lí André (responsable i coordinador del Seminari). (*Avel·lí André, Coordinador*).

❖ **Seminari de Genealogia.** La vocalia de genealogia està oberta a tots els socis a la participació en els projectes que s'hi estan desenvolupant. Ara mateix tenim en marxa els Estudis Genealògics, que de la mà de l'Aina Pascual recull informació genealògica que augmenta la base de dades que ja conté més de 30,000 persones identificades. El company Ramon Rovira continua la recopilació de hereus i pubilles en el projecte de Cases Pairals, bàsicament de la zona del Penedès i entorns. I el grup de Monumenta Genealogica Cataloniae que actualment està finalitzant el buidatge dels llibres parroquials de Sta. Maria d'Agullana, a l'Alt Empordà, del qual ja s'han publicat diverses notícies i petites investigacions sobre alguns dels resultats d'aquests projecte i del qual aviat enfilarem l'última fase: la de l'estudi i l'anàlisi de les dades obtingudes en el buidatge. La recerca i la investigació genealògiques són un dels objectius d'aquesta vocalia i, naturalment, tots els socis hi estan convidats a participar. Mentrestant us mantindrem informats a través de les nostres publicacions. (*Dolors Vila, Coordinadora del Seminari*)

❖ **Cursos Ordinaris de la Societat.** Al darrer trimestre de l'any, no s'acostumen a impartir cursos dins de la programació ordinària de formació de la Societat. Però en aquesta ocasió s'ha impartit el curs de Llatí per part de la Sra. Marta Planas. El curs de Sigil·lografia es va haver d'anul·lar per manca d'inscripcions suficients.

❖ **Assemblea General Ordinària.** El proper 9 de Març se celebrarà l'Assemblea General de la societat a la seu de l'Arxiu Nacional de Catalunya. En aquesta ocasió, tret de l'habitual ordre del dia de resum d'activitats, aprovació de pressupost, etc, cal fer la renovació de la Junta Directiva. Ja fa 4 anys que l'actual Junta porta la direcció de la Societat i ha arribat el moment de la seva renovació. Us animem a reflexionar sobre la necessitat i l'oportunitat de presentar candidatures.

L'ESPAI DEL PALEÒGRAF (Avel·lí André)

El trentenari de Sant Amador

Es trobava un dia el paleògraf cercant detalls sobre el trentenari de Sant Amador a la Gran Xarxa i heus ací que topa amb la foto d'un petit manuscrit, misteriós per incomplet, contenint una narració sense principi ni final, el qual s'exhibeix, doblegat i emmarcat darrere un vidre, a la Fundació Maurí, de La Garriga (Vallès Oriental). Arribat el paleògraf a dita Fundació i desdoblegat i desemmarrat dit manuscrit, es troba amb una mena de foli gros de paper doblegat dos cops i manuscrit, amb lletra i expressió catalana força peculiars, sobre cinc dels vuit rectangles formats pels plec. Aquest és un breu resum del contingut de les cinc planes de paper: (No es conserva l'inici ni el final del document i no consta data ni autor)

1. Visió de Sant Pau Ermità: infinitat de dimonis portant un nadó. Aconseguí que l'hi deixin. Sorgeix una font, on bateja l'infant amb el nom d'Amador. St. Pau prega per alimentar el nen i apareix una cèrvola (serbia/serbia) la qual reapareixerà quatre cops més al dia per criar-lo.
2. A partir dels cinc anys, Amador és instruït per l'Ermità fins a arribar a prevere. Un dia, mentre Amador deia missa, St. Pau no deixava de plorar. Quan, per fi, aconseguí que l'Ermità li digués perquè plorava tant, també ell es va fer un tip de plorar, en saber que St. Pau no era son pare ni la cèrvola, sa mare, i que pare i mare patien tur-

ments al Purgatori. Un temps després, morí l'Ermità. Visió d'Amador:

3. Turments d'una dona (la mare): Una gran corona de foc al cap, on hi havia dues legions de diables, en cascuna de les quals hi eren 6.666 (nombre dimonial per antonomàsia) diables. Per una orella li entrava vent molt fred i glaçat i per l'altra sortia una pudor insuportable; a la boca tenia clavada una espasa de foc molt aguda i tallant; vestia una camisa plena de forats, pels quals la clavaven amb llances de foc; hi havia un bací amb aigua cremant i pudent per rentar-se cara, mans i coll; i, al damunt, duia com una bata i un mantell de foc cremant. Sant Amador aconseguí que els diables treguin l'espasa de la boca de la dona per poder-hi parlar.
4. Ella diu que era rica i casada amb un noble molt important, que va pecar de supèrbia i orgull, anava a missa a fer-se veure i a distreure les persones devotes; així, cada diable que la turmentava corresponia a una persona que havia distret de la devoció; el vent gelat de l'orella era degut a no escoltar el sermó o per arribar-hi tard; la pudor que li sortia del nas era pel fàstic de sentir el sermó; l'espasa de foc a la boca era pels mals comentaris fets sobre el sermó; però el turment pitjor de tots eren les serps que la xuclaven per tot arreu.
5. (Aquí sembla trencat el fil de la narració anterior i ens quedem amb les ganes de veure com el Sant treu de les flames del Purgatori els seus pares després de dir per ells trenta misses). En aquesta plana es parla de la pràctica de la misericòrdia i del pecat de luxúria.

Per acabar, el paleògraf agraeix a la Fundació Maurí les seves atencions i bon tracte.

Nota final.- Com és sabut, "trentenari" és el conjunt de trenta misses ofertes per un difunt. És costum molt antic, que també rep el nom de "Misses Gregorianes" i es practica encara avui. Sobre Sant Amador són innombrables les hagiografies i llegendes, però el cert és que, a casa nostra, sobretot al s. XVI, se li tenia molta devoció i en molts testaments se li oferien trentenaris.

RACÓ DEL SOCI *

Aquesta secció està destinada a recollir les vostres inquietuds, recerques, trobades familiars, fotografies d'interès general i experiències diverses sobre les nostres disciplines. També ens podeu fer arribar les vostres opinions i suggeriments sobre la Societat. D'altra banda, us agrairem la vostra participació amb petits articles i notícies. Per a contactar amb els socis que han escrit articles, poseu-vos en contacte amb nosaltres (butlleti@scgenealogia.net) i els farem arribar el vostre comentari. L'equip de redacció es reserva el dret de resumir o extractar el text així com escollir les col·laboracions més adients. En qualsevol cas, les opinions expressades pels autors reflecteixen únicament les seves idees.

❖ **Llibres parroquials al Web de l'Arxiu Històric Arxidiocesà de Tarragona (AHAT).** Aquest petit article vol exposar de manera resumida com funciona la part dels llibres parroquials del web de l'Arxiu Històric Arxidiocesà de Tarragona. La meua explicació se centrarà en els llibres parroquials perquè crec que són els que més ens interessin. Totes les diòcesis han sofert modificacions en els seus límits i l'Arxidiòcesi de Tarragona no n'és una excepció, la darrera el 1957. Per tant els arxius de les parròquies afectades tant poden ser a l'AHAT com a les altres diòcesis. Les parròquies actuals les podeu veure a <http://www.arquebisbattarragona.cat/parroquies/mapa-parroquies/index.php?arxiu=mapa>. Per poder consultar les imatges digitalitzades dels llibres (sacramentals o notarial) cal registrar-s'hi, però és gratuït. Un cop fet això podreu accedir a tot el que hi ha al seu web www.ahat.cat:

1. Per buscar al web un document teniu dues possibilitats: directament a la parròquia o a través de les indexacions (però no hi ha tots els registres). Sempre que feu la cerca de qualsevol cosa heu de tenir en compte les diferents grafies. A la banda esquerra podeu accedir a: *Fons documentals* > *parroquials* i buscar allò que us interessi. No tot està digitalitzat però tot sovint hi van incorporant arxius. Quan, al costat del nom de la parròquia, hi ha vol dir que està digitalitzat (tot o en part). Quan, al costat, hi ha vol dir que està, en part, indexat.
2. Cal dir, també, que hi ha parròquies que potser ara ho són però que, en un altre temps, van ser sufragànies d'alguna altra. En aquest cas caldrà buscar, també, a la parròquia de la qual depenien. També hi ha casos en què els llibres d'una parròquia són dins de la seva sufragània. Per saber-ho podeu anar al menú de l'esquerra: *Materials* > *Catàlegs* > *Inventari de llibres ...* S'ha de fer la cerca de l'església que busqueu i quins llibres heu de mirar. També podeu buscar-hi esglésies que no surten a la llista de la primera pantalla perquè potser sempre han estat sufragànies. També cal dir que no totes les esglésies surten en aquest inventari i potser caldrà buscar-les en alguna altra parròquia pròxima.
3. De registres indexats n'hi ha de sacramentals: baptismes, confirmacions, matrimonis i òbits, i n'hi ha de dispenses matrimonials i de testaments. Com sempre menú de l'esquerra: *Arxiu en línia* > *Cerca per índexs* o *Arxiu en línia* > *Cerca per tipologia documental*. En tots dos casos la cerca es pot fer de manera relaxada, estricta o molt estricta. En principi, els índexs dels llibres sacramentals consten amb el nom en català i els cognoms de naixement, si se saben. Alguns testaments de dones (principalment) estan indexats pel cognom del marit.

Espero que us hagi estat útil aquesta petita guia. Abans d'acabar, voldria aprofitar per agrair públicament la gran tasca que està fent l'AHAT en digitalitzar i posar a disposició de tothom (a través d'internet) el contingut dels llibres parroquials que hi tenen dipositats. Tant de bo tots els altres arxius diocesans fessin el mateix. (*Montserrat Jordi i Nebot, sòcia núm. 682*).

❖ **Curiositat.** Com he dit en altres notes en aquest butlletí, fent recerca en documents antics de cara a estudis genealògics o altres, es troben coses curioses completament alienes al nostre principal interès, però que per curioses mereixen ésser donades a llum. La que presento avui és d'un protocol notarial de l'Arxiu del Seminari Corpus Christi de València, del notari Artigues, any 1416. Es tracta d'un testament i diu el que segueix:

“Dissabte dia 10 d'octubre any de la nativitat del Senyor 1416.

En nom de nostre senyor Deu e de la sua per tots temps verge madona sancta Maria mare sua etc. Yo, na Urraqua, muller darrerament den Marti Navarro, saliner, comorant en la parroquia de Sant Marti de la ciutat de Valencia, en la partida vulgarment appellada 'lo pont de les granotes', jaent greument nafrada de quatre colps de punyal, lo hun en lo cap, lo altre en l(...).dreta, laltre en la man dreita, laltre en lo bras e en la ma squerra, per raho de les quals nafres son venguda a gran efusio de sanch, per ço, stant en mon bon costumat seny e memoria e loquela, manifesta per gracia de Deu, tement de les dites nafres morir, faç e orden mon darrer testamente e darrera voluntat, revocant tots e qualsevol per mi fets fins a la present jornada testaments o darreras voluntats en poder de qualsevol notaris

Dóna 20 lliures per obs de la seva sepultura i altres donatius religiosos i reparteix sous pels familiars del seu marit, suposem ja mort, i a un d'ells el fa hereu universal. Malgrat les nafres, el testament és bastant llarg, ja que ocupa més de sis pàgines, de manera que s'ha de pensar que si va morir, va trigar una bona estona, ja que li va permetre que l'atengués el notari i li escrivís un llarg protocol. En tot això, desconeixem el motiu pel qual van apunyalar la pobra Urraca i realment si és que la volien matar ho van fer molt malament. Coneixia al seu agressor? Tampoc no ho sabem. En relació al marit saliner, cal dir que antigament a València hi havia salines, prop del lloc que avui s'anomena El Saler, i de les quals queda encara el nom d'un carrer al barri antic de la ciutat, el Carrer de les Salines. (*Josep Climent, soci núm. 660*)

***Nous socis**

833.- Peralta i Sagner, Joan (Navata)

834.- Fonollosa i Massana, Joan (Barcelona)

835.- Sau i Clerch, Juli (Barcelona)

836.- Roda i Fàbregas, Francesc-Pompeu (Cerdanya del Vallès)

837.- Gutiérrez Lapi, Àngels (Barcelona)

838.- Calleja Calles, Rosa Maria (Mataró)

NOTÍCIES

❖ **Resolucions sobre escuts** (DOGC, <http://www.municat.net>). Corçà (Baix Empordà), 7 juliol, (DOGC 6658); Begues (Baix Llobregat), 28 novembre, (DOGC 6760); Sant Julià de Vilatorrada (Osona), 28 novembre, (DOGC 6760). (*Enric Fontvila*)

❖ **Resolucions sobre banderes** (DOGC, <http://www.municat.net>). Les Franqueses del Vallès (Vallès Oriental), 7 juliol (DOGC 6658); Cabanabona (Noguera), 28 novembre, (DOGC 6760). (*Enric Fontvila*)

NOVETATS A ENXARXEU-HO <http://www.scgenealogia.org/buidatges/buidatges.htm> (*Ramon Rovira*).

- **Nous buidats:** *Anoia*: Capítols Matrimonials (ACAN i ACA); *Arenys de Munt*: Baptismes, matrimonis i òbits; *L'Arboç*: Padró i Cens; *Mataró*: Capítols Matrimonials s. XVII; *Premià (Sant Pere)*: Matrimonis, 1716-1734 i Notarials; *Rocafort de Queralt*: Padrans; *Sabadell*: Defuncions; *Vilafranca del Penedès*: Índexs de Capítols Matrimonials de notaris s. XVIII-XIX; *Vilassar*: Baptismes, Matrimonis (revisat) i Notarials.
- **Projecte Immigració Occitana:** Actualització i ampliació de l'article de Ramón Rovira sobre la immigració occitana a Gelida. Es pot consultar a la web <http://www.gelida.org/fm/fm2013.htm>

ADQUISICIONS BIBLIOGRÀFIQUES.**Homenatge a Lluís M. Moncunill** (Quad. de Vilaniu, núm.65, Institut d'Estudis Vallencs) (intercanvi);**Ausa**, núm.XXVI (Vic) (intercanvi);**Les Preses i el monestir de Sant Benet de Bages**, Joan Pagés i Pons (donació d'Àngels Espert);**Cal Marí de Gelida (1912-2012) Cent anys fent bon pa**, (Donació de Ramon Rovira);**Orfes imaginaris**, Josep-Lluís Llorca i Joan-Pere Ventanyol, (Arxiu Històric de Terrassa) (intercanvi);**Quan la terra promesa era al Sud**, Alexandra Capdevila Muntadas (Donació Fund. Iluro de Mataró);**El baró de la Blava: pagesia, noblesa i imaginari popular**, Rafel Ginebra i Molins (donació de l'autor);**PROPERES ACTIVITATS ORGANITZADES****Febrer:**dijous, 12: Curs "*Història de la dona medieval*" impartit per Teresa Vinyoles,dimecres, 18: Curs de "*Genealogia*" impartit per Dolors Vila**Març:**dissabte, 7: Ruta Heràldica pel *Barri Gòtic* de Barcelona

dilluns, 9: Assemblea General

dijous, 12: Taller d'"*Scrapbooking*", impartit per Núria Roca.dilluns, 16: "*Historia de la familia Yzaguirre*", conferència a càrrec de Clara de Yzaguirre.**Abril:**dissabte, 11: Sortida Cultural per visitar la *Colònia Vidal*.dilluns, 13: Comença el curs "*d'Heràldica*" impartit per Juanjo Cortésdimecres, 15: Taller de "*Noves tecnologies per la cerca d'avantpassats*"dimecres, 22: *Club de Lectura*: Col·loqui amb Sílvia Alcàntara, sobre el seu llibre, "*Olor de Colònia*"**Maig:**dimecres, 13: "*Sobre Comunitats Jueves*", conferència a càrrec de Maria José Surribesdimecres, 16: Sortida Cultural per visitar el *Call Jueu* de Barcelona**Juny:**dissabte, 6: "*Diada de la Societat*"dilluns, 8: "*Els Desvalls i Catalunya: 700 anys d'història d'una família noble catalana*", conferència a càrrec de Josep Fernández Trabaldivendres, 12: "*Sopar del Soci*"